

1940

Arde focu-n paie ude
Strîg la mândra, nu m-aude.
Ba, io, bade, aud bine
Da' nu pot vini la tine.

1941

Trage, mândră, și ghicește
Da' de ce pomu-nflorește
Iar omu pe cap albește:
C-am fost tânăr ca fragile -
M-o îmbătrânit mândrile,
Bătrânile-ar frigurile
Ca pe mine gândurile.

1942

Da' de-aș muri primăvara
Pasărilor m-ar cânta,
Rândunelele m-ar duce,
Mândrele mi-ar pune cruce.

1943

Da' păsărică, turturé,
Ce tăt zbori peste vâlcé?
Mai zboară pe delurele
La căsuța mândrii mele:
De-i afla-o adurmită
Las' să doarmă, s-aibă somn -
M-o făcut din om neom
Ca pe-un pom neroditori
Ce nu face vara flori
Nici umbră la călători,
Nici crește, nici înflorește
Ci numai se vestejește.

1944

Mândra mé, ceie dintâie,
Nici la moarte să nu-mi vie,
D-apoi cé de-a doua oară
Deodată cu mine, moară.

1945

Trage, mândră, trage-adoară
Hoare lungă până-astară
Și de-astară până mâine
Că hoarea de noi rămâne,
Rămâne hoarea de noi
Tu, mândruță, de-amândoi,
Hoarea noastră de mai an
Nu s-a mai găta șohan.

Colecția PETRU POP
a Niții din Breb

La inimă și de dor

1946

Am avut și eu odată
Un cojoc ș-o curea lată

Ioan Nădișan: Cosași din Lăpuș

Colecția ALEXA GAVRIL BĂLE

Sărbătorile fânului și alte zile ce se țin peste vară

În satele de pe Fișculaș, zonă de deal-munte, făcutul fânului este o ocupație foarte importantă, vara. Această activitate este strâns legată de mersul vremii. Multe credințe despre vară, despre cursul vremii, sunt legate de făcutul fânului.

Aceie nu-i vară în care nu putrezește un rând de fân și căpitiții nu fac podini de să crească otava pân ele.

Ca să hie mălai, trebuie să ploaie vara de să putrezască două rânduri de fân și unul de otavă.

Un bătrân din Șurdești, Brânzei, zicea că fânul neplouat îi ca mâncarea nesărată. De venea ploaie, el nu se grăbea să-și strângă fânul și de era uscat pe jos. Zicea că-i bine să ploaie pe fân până a roși ca ursu.

Cine plouă fânul, l-a și usca.

Fânul și mortu n-au sărbătoare.

Vara sunt câteva sărbători mai mici, sărbătorile fânului, în care nu se lucrează la fân: Pantelimonu, Margareta, Foca, Ilie. Dacă lucră cu fânul în aceste sărbători, îți poate trăzi clăia. Ț-o poate trăzi nu numai atunci, ci și mai târziu. Se povestește că la un om, mai demult, i-o ars fânul iarna, după ce l-o băgat în podul șurii. A luat șura foc de la ceva.

În Șişești se povestește că un ungar avea fân în Valea Mare, un ungar din Baia Mare, avea pământ acolo. A lucrat de Pantelimon și seara, când fânul era căpiți, a venit o vreme grea, cu vânt, ploaie și tráznete de o luat căpiții de fân pe sus și i-o mánat la vale, prin arini, de nu s-o mai ales nimic din ei. Unguru, când o văzut cum vremea grea îi duce fânul, o strigat: "Pintilie, Pintilie, nu-i tăt de astăzi, îi și de mâni!". O vrut să zică ungaru că-i și de ieri.

Acee-i vară în care plouă până scot furnicile roșii mușuroaie prin vârful căpiților. Duminica nu-i bine a lucra cu fânul, Doamne feri, că-i mare păcat. Sunt oameni care mai lucră duminica, mai ales după amiazăți, fac și clăi.

Alții, de au fân pe jos și-s semne că s-a schimba vremea, că vor veni ploi, îl strâng în căpiți. Oricum nu-i bine, mai bine-l leși pe jos, să-l ploaie că "Dumnezeu îl udă, El îl uscă".

Pocăiții lucră cu fânul și duminica. În satele de către Lăpuș fânul n-are

Ce se naște fără ptele
Și moare răcnind?

duminică. Mai ales de când oamenii lucră la mină, în Căvnic. N-au vreme peste săptămână, așa că duminică dimineața fac clacă la coasă, cosăsc pe vremea bisericii, iară după amiazăți mărg la bufet și joacă cărți și beau. Pân Cernești, Ciocotiș, Trestie, Fânață, Înău îi asta. De la Sfântu Ilie încep niște sărbători gingașe, în care nu se cosește, nu se lucră cu fânul că-i pericol de fulgere, de cutremure și de vreme gre. Sf. Ana, Maria Magdalena îs gingașe tare, Foca trăznește și aprinde, iară Pintilie aduce vântu și duce fânul la cela care lucră de ziua lui. Nu-i bine să lucră cu fânul, ori ți-l trăznește, ori ți-l duc frumușelele. Cu fânul nu se lucră nici în vinerile mari de peste vară. Nu-i bine să lucră cu fânul, nu se cosește, nu se sapă, nu se culege cânepă. Vinerile mari de peste vară sunt: vinerea de Rusalii, vinerea de nașterea Sf. Ioan Botezătorul (24 iunie), vinerea de SântPetre (29 iunie), vinerea de Adormirea Maicii Domnului (15 august – Sf. Mărie Mare), vinerea de Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul (29 august), vinerea de Înălțarea Sfintei Cruci (14 septembrie) când nu se lucrează cu otava. A patra zi de SântPetru nu-i bine a săpa, că se zice că atunci hierbe ghiața. Dacă sapi, poate veni ghiața mare să distrugă holdele, de să nu te alegi cu nimnica. Ilie Prooroc (21 iulie) îi sărbătoare mare. Trebuie ținută, că-i pericol de fulgere, trăznete și vremuri grele, cu vânturi și ghiață. De Ilie Prooroc nu-i bine făcute jocuri, ori nunți că se pot întâmpla nenorociri. Mai an, în Preluca, s-o făcut joc la șură și o trăznit în șură de-o omorât doi tineri ce jucau. După Ilie Prooroc vin niște sărbătorile mai mici, da' gingașe, periculoase, ce nu-s trecute-n calendar cu cruce, ori numai cu cruce neagră. În aceste sărbători, ce le zice *sărbătorile fânului*, ori sărbătorile de Ilie Prooroc, nu-i bine a lucră cu fânul, de săpat nu mai este, da' nu-i bine să culegi cânepa, ori a prinde animalele la jug ori în ham. Care nu ține sărbătorile aieste, apoi au pagube ori, mai rău, nenorociri și necazuri mari. Majoritatea satelor țineau, mai demult, pe vremea sapei, câte o zi, în care nu săpau pentru a le fi ferite holdele de grindină. Aceste zile au fost făcute dupa cum, cândva, au fost vremuri grele, cu gheață, vânt, ploaie și vijelie, care le-au distrus holdele. Șișeștenii țineau vinerea, făureștenii joia, alte sate miercurea. În cele mai multe sate însă se ținea vinerea, fiind cea mai gingașă pentru sapă. Făureștenii nu lăsau pe nimeni să sape în hotarul lor, chiar dacă un om din alt sat avea pământ în Făurești; nu avea voie să sape joia, că-l scoteau oamenii.

Ioan Nădișan: Clăi

**Cuiul nou
I mai tare decât cel vechi.**

Ș-o drăguță de nevestă -
O-am lăsat la mă-sa fată.
2002

1947

Cine-o zis că doru-i bun
Umbla-u-ar pe drum nebun,
Cine-o zis că doru-i drag
Umbla-u-ar pe drum beteag
Că doru-i o boală mare -
Vai de omu care-o are:
Ziua nu poate lucra,
Sara nu poate cina,
Noaptea nu poate durni
De durerea inimii.

2002

1948

Nu mă sfădi, tu muiere,
Că iară mă scapi la rele,
Nu mă sfădi, tu nevestă,
Că iar m-oi duce de-acasă.
2002

1949

Astă vară mi-am vărat
Sub o cetină de brad
Cu-o nevestă din Banat.
Și la vară mi-oi vâra
Sub bradu cu cetina
Cu-o nevestă din Borșa.
2002

**De noroc și nenoroc
de supărare, de despărțire**

1950

Morții tăi de lume re
N-am gândit că-i si așe,
Am gândit că-i si o vară
Și-i si lume bună iară,
Am gândit că-i si o lună
Și-i si iară lume bună.
2002

1951

Cine zice că mi-i bine
Mute-ș casa lângă mine
Și vadă cât mi-i de bine
Și să uite pe fereastă
Și mi-a vede traiu-n casă.
2002

1952

Rău-i, Doamne, dacă nu-i
Relele cui să le spui,
Da' mai rău-i dacă n-ai
Relele cui să le dai.
2002